

Αξιολόγηση της πορείας εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας 2014-2020.

Σύνοψη για τους Πολίτες

Γιατί το ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020 πρέπει να αξιολογηθεί, πού σκοπεύει η αξιολόγηση του και πώς γίνεται;

Η αξιολόγηση είναι ένα πολύ σημαντικό εργαλείο του αναπτυξιακού προγραμματισμού και αξιοποιείται σε όλα τα στάδια του:

- Πριν από την έγκριση ενός Προγράμματος, για να εκτιμηθεί αν οι σχεδιαστές έχουν: θέσει τους σωστούς αναπτυξιακούς στόχους, επιλέξει τα καταλληλότερα μέσα για την επίτευξη αυτών, κάνει την ορθότερη δυνατή κατανομή των πόρων για την υλοποίηση του («εκ των προτέρων αξιολόγηση»).
- Μετά το πέρας της εφαρμογής του Προγράμματος για να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για το σχεδιασμό του επόμενου Προγράμματος («εκ των υστέρων αξιολόγηση»).
- Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του, όπως η παρούσα αξιολόγηση.

Η αξιολόγηση κατά τη διάρκεια της υλοποίησης, είναι μια διαδικασία κριτικής εξέτασης με τελικό σκοπό να βελτιωθούν η αποτελεσματικότητα του προγράμματος και η αποδοτικότητα του, δηλαδή να επιτευχθούν τελικώς οι στόχοι που αρχικά σχεδιάστηκαν με την καλύτερη δυνατή χρήση των οικονομικών πόρων που διατέθηκαν και μέσα στις χρονικές προθεσμίες που ορίστηκαν. Η αξιολόγηση απαιτεί τη συλλογή και την ανάλυση πληροφοριών σχετικά με τις δραστηριότητες, τα χαρακτηριστικά και τα αποτελέσματα της ως τώρα εφαρμογής του προγράμματος, έτσι ώστε, αν διαπιστωθούν αδυναμίες στις διαδικασίες και κίνδυνοι μη επίτευξης των στόχων, το Πρόγραμμα να μπορεί να αναθεωρηθεί κατάλληλα. Επομένως, η αξιολόγηση κατά την διάρκεια της υλοποίησης μπορεί να βελτιστοποιήσει την υλοποίηση του Προγράμματος εντοπίζοντας σε ποιες περιοχές χρειάζεται και μπορεί να γίνει βελτίωση, αναπροσαρμόζοντας τις δραστηριότητές έτσι αυτές ώστε να γίνουν αποτελεσματικότερες, αναδεικνύοντας καλές πρακτικές, μαθήματα και παραδείγματα που μπορούν να αξιοποιηθούν στο μέλλον ή από τρίτους.

Η αξιολόγηση δεν αφορά μόνο τους αρμόδιους για την εφαρμογή του προγράμματος, τους σχεδιαστές του ή τις δημόσιες αρχές που εμπλέκονται (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Περιφέρεια, Υπουργεία, Δικαιούχοι των Δράσεων). Αφορά και τους τελικούς ωφελούμενους κάθε Δράσης αλλά και το ευρύ κοινό - τους πολίτες: σκοπός του προγράμματος ακριβώς είναι να βελτιωθούν η οικονομική κατάσταση είτε για τον κάθε πολίτη είτε συνολικά, οι κοινωνικές συνθήκες και το περιβάλλον μέσα στο οποίο διαβιώνει και εργάζεται, οι υπηρεσίες και οι υποδομές που του παρέχονται. Ο σπουδαιότερος ίσως λόγος για τον οποίο η αξιολόγηση αφορά τους πολίτες είναι η ανάγκη, σε κάθε προγραμματισμό, για «απολογισμό» και «ιδιοκτησία». Οι πολίτες δικαιούνται να γνωρίζουν αν το πρόγραμμα που σχεδιάστηκε γι' αυτούς και συγχρηματοδοτούν με τους φόρους τους υλοποιείται σωστά και αν αξίζει να φέρουν το δικό τους μερίδιο ευθύνης για τη σωστή εφαρμογή του.

Η αξιολόγηση έγινε βάσει Σχεδίου Αξιολόγησης που εκπόνησε η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΕΠ, είναι χρονικά η δεύτερη μετά την εκ των προτέρων Αξιολόγηση που εκπονήθηκε παράλληλα με τον σχεδιασμό του ΕΠ και ακολουθείται από επιμέρους αξιολογήσεις που καλύπτουν όλη την διάρκεια υλοποίησης έως τις 31/12/2023. Η εκπόνηση της είναι υποχρέωση που απορρέει από τους Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς που ρυθμίζουν τις διαδικασίες υλοποίησης των προγραμμάτων και το περιεχόμενο της ορίζεται από την αρμόδια Εθνική Αρχή (ΕΥΣΑΑ/Υπουργείο Ανάπτυξης) και εξειδικεύεται από την Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος. Το τεχνικό αντικείμενο της είναι να εκτιμηθεί (α) κατά πόσο επιτυγχάνονται οι στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος που έχουν τεθεί σε επίπεδο εκροών και αποτελεσμάτων, (β) κατά πόσο η επίτευξη είναι ικανοποιητική για έγκαιρη επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί για το 2023, (γ) ποιοι είναι οι παράγοντες στους οποίους οφείλεται η καλή ή κακή πορεία προς την επίτευξη των στόχων, (δ) ποιές είναι οι ανάγκες σε πληροφορίες και δεδομένα που απαιτούνται για την εκπόνηση των μελλοντικών αξιολογήσεων, και τέλος, η υποστήριξη της πρότασης αναθεώρησης του Προγράμματος που υλοποιήθηκε το διάστημα Ιουνίου – Δεκεμβρίου 2018.

Η Αξιολόγηση γίνεται βάσει συγκεκριμένων «αξιολογητικών» ερωτημάτων και διαρθρώνεται αντιστοίχως σε ενότητες:

- 1. Αποτελεσματικότητα:** Εξετάζεται η πορεία υλοποίησης και απαντώνται ερωτήματα σχετικά με το τι έχει παραχθεί ή αναμένεται να παραχθεί («εκροές») από το ΕΠ, εντοπίζονται καθυστερήσεις και αναλύονται οι παράγοντες που τις προκαλούν.
- 2. Πλαίσιο Επιδόσεων:** Ελέγχεται η πιθανότητα επίτευξης ενδιάμεσων στόχων που είχαν τεθεί για τις 21/12/2018 και επικαιροποιούνται οι σχετικές προβλέψεις για το 2023.
- 3. Αποδοτικότητα:** Αποτιμάται η επάρκεια του προϋπολογισμού, το μέσο κόστος των παρεμβάσεων συγκρίνεται με το προϋπολογισθέν, εντοπίζονται οι αποκλίσεις, διερευνάται η διαδικασία ένταξης έργων και η αποδοτικότητα του συστήματος διαχείρισης.
- 4. Επικαιρότητα της Λογικής της Παρέμβασης:** Διερευνάται το κατά πόσο τα δεδομένα και οι υποθέσεις που στήριξαν την στρατηγική του προγράμματος κατά το σχεδιασμό (2013-14) παραμένουν επίκαιρες και ποια είναι η πιθανή μεταβολή τους, προτείνονται αναγκαίες προσαρμογές.
- 5. Αναθεώρηση του ΕΠ:** Παρουσιάζονται προτάσεις του Αξιολογητή για την Αναθεώρηση του ΕΠ.
- 6. Προετοιμασία για τις Αξιολογήσεις Επιπτώσεων.** Υποστηρίζονται με δεδομένα και μεθοδολογικές υποδείξεις, οι μετέπειτα αξιολογήσεις του προγράμματος

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας 2014-2020.

Το ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020 εγκρίθηκε στις 18/12/2014 με συνολικό προϋπολογισμό Δημόσιας Δαπάνης που μπορεί να ανέλθει στα 1.009.936.974 €, εκ των οποίων περίπου 80% είναι η συμμετοχή της ΕΕ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο). Όραμα του είναι: **«Η ανάδειξη της Κεντρικής Μακεδονίας σε δυναμικό αναπτυξιακό πόλο διεθνούς εμβέλειας με διακριτή ταυτότητα, ανταγωνιστική και καινοτόμο παραγωγική βάση, ποιοτικό περιβάλλον, ισχυρή κοινωνική και χωρική συνοχή.»** Το ΕΠ περιλαμβάνει ένα σύνολο 4 Στρατηγικών Στόχων:

- Μετάβαση της περιφερειακής οικονομίας σ' ένα νέο και βιώσιμο παραγωγικό μοντέλο με ανταγωνιστικότητα, εξωστρέφεια, καινοτόμο επιχειρηματικότητα και έξυπνη και φιλική αξιοποίηση των τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ).

- Προστασία και αειφορική διαχείριση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων για διασφάλιση της ποιότητας ζωής και αποδοτικότητας των πόρων.
- Ολοκλήρωση των μεταφορικών υποδομών και δικτύων για ανάδειξη της Περιφέρειας σε μεταφορικό κόμβο διεθνούς εμβέλειας και αξιοποίηση της κεντροβαρούς θέσης της.
- Η υποστήριξη και ενδυνάμωση της κινητικότητας και αναβάθμισης προσόντων του ανθρώπινου δυναμικού, αντιμετώπιση της ανεργίας, διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής.

Το ΕΠ διαρθρώνεται σε Άξονες Προτεραιότητας που αντιστοιχίζονται στους 10 Θεματικούς Στόχους της ευρωπαϊκής στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

ΑΠ 1 : Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας. Συνδέεται με την υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας, χρηματοδοτείται με 22.995.670,00 € και στοχεύει στην προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας σε τομείς ενδιαφέροντος, προαγωγή επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών στους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης και τη δημιουργία μόνιμων συνεργατικών μηχανισμών.

ΑΠ 2: Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ). Στο πλαίσιο του θα χρηματοδοτηθούν δράσεις προϋπολογισμού 11.280.344 € για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, το ηλεκτρονικό εμπόριο και τη διεύρυνση της προσφοράς υπηρεσιών τοπικού ενδιαφέροντος από Δημόσιους Φορείς.

ΑΠ 3: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσα από την αύξηση των νέων εταιρειών έντασης τεχνολογίας και καινοτομίας, την αύξηση νέων καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών και την αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ. (104.132.987€).

ΑΠ 4: Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα χρηματοδοτώντας πολιτικές που στοχευμένα οδηγούν σε μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και συμβάλλουν στην βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των πολιτών, με την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και αξιοποίηση ανανεώσιμων μορφών ενέργειας σε δημόσια κτίρια και υποδομές και την προώθηση της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας(32.878.754 €).

ΑΠ 5: Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων από φυσικές καταστροφές όπως πλημμύρες, πυρκαγιές και σεισμούς (66.939.005 €).

ΑΠ 6: Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας της χρήσης των φυσικών πόρων. Κεντρικός στόχος είναι η ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης με την βελτίωση της διαχείρισης των υδάτινων πόρων, την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, την βελτίωση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος με έμφαση στην προστασία της βιοποικιλότητας, την ανάπλαση και αναζωογόνηση υποβαθμισμένων αστικών περιοχών. Ο προϋπολογισμός ανέρχεται στα 114.498.848 € και οι δράσεις συμπληρώνονται από χρηματοδότηση του Ταμείου Συνοχής.

ΑΠ 7: Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και της άρσης των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων, μέσα από την ολοκλήρωση έργων μεταφορικών υποδομών σχετικών με τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών ΔΕΔ-Μ. Θα χρηματοδοτηθούν παρεμβάσεις για αναβάθμιση / επέκταση μεταφορικών δικτύων με προϋπολογισμό 358.914.022, σε δύο τομείς: Ολοκλήρωση ενδοπεριφερειακού οδικού δικτύου και διασύνδεση με ΔΕΔ-Μ - Διείσδυση του φυσικού αερίου σε αστικές και βιομηχανικές περιοχές.

ΑΠ 8: Προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού. Αφορά δράσεις για προώθηση της απασχόλησης κυρίως σε σύνδεση με τις δράσεις των ΑΠ 1 και 3, με προϋπολογισμό 12.243.175 € στους Ειδικούς Στόχους: Αύξηση αριθμού νέων, πολύ

μικρών, μικρών και μεσαίων καινοτόμων επιχειρήσεων - Ανάπτυξη νέων γνώσεων, εξειδίκευσης και δεξιοτήτων σε τομείς υψηλού ενδιαφέροντος.

ΑΠ 9^Α (ΕΤΠΑ): Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας με τη δημιουργία πολυεπίπεδου ολοκληρωμένου σχεδίου αντιμετώπισης της φτώχειας και του Κοινωνικού αποκλεισμού (44.000.604€) μέσα από: την βελτίωση υποδομών και υπηρεσιών υγείας και κοινωνικών υποδομών σε αστικές και μειονεκτικές περιοχές και την προώθηση επενδύσεων επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας.

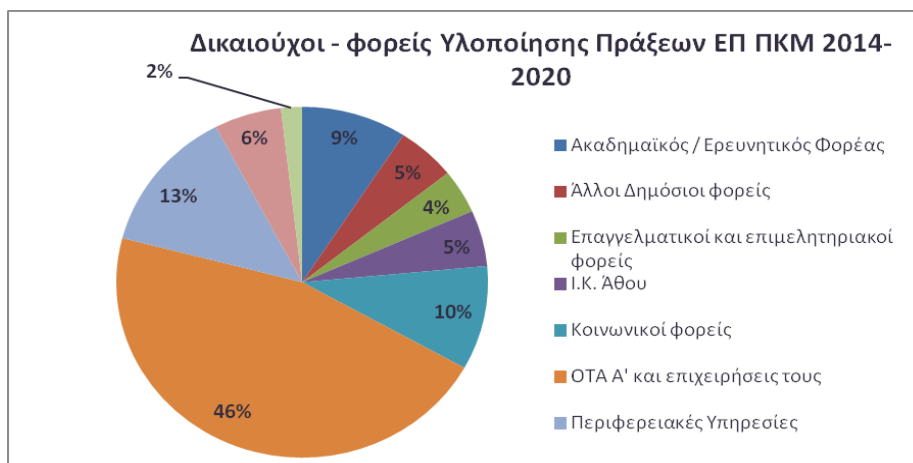
ΑΠ 9^Β (ΕΚΤ): Συμπληρώνει τον ΑΠ 9Α με Ειδικούς Στόχους: Ενίσχυση πρόσβασης στην αγορά εργασίας για ομάδες που απειλούνται από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό - Βελτίωση πρόσβασης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων σε εκπαίδευση, απασχόληση, τοπική κοινωνική ζωή - Περιορισμός διακρίσεων που υφίστανται οι ευάλωτες ομάδες στην εκπαίδευση - Προαγωγή πρόσβασης μειονεκτούντων ατόμων σε υπηρεσίες υγείας / πρόνοιας / κοινωνικής φροντίδας - Αξιοποίηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας για την ένταξη στην αγορά εργασίας ευαίσθητων ομάδων του πληθυσμού - Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις τοπικού ή περιφερειακού χαρακτήρα.

ΑΠ 10: Επένδυση στην εκπαίδευση, κατάρτιση και επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη δια βίου μάθηση. Έχει προϋπολογισμό 37.564.604,00 € και χρηματοδοτεί έργα υποδομής και εξοπλισμού, με έναν Ειδικό Στόχο: Ανάπτυξη σύγχρονων υποδομών εκπαίδευσης. Ο προϋπολογισμός αυξήθηκε στο πλαίσιο της αναθεώρησης.

Ποια είναι η Αποτελεσματικότητα της Πορείας Υλοποίησης του ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020;

Με βάση τη γενική εικόνα του, το πρόγραμμα στο σύνολο του δείχνει να μην διατρέχει ιδιαίτερο κίνδυνο μη υλοποίησης στους 68 μήνες που απομένουν ως την λήξη του. Εως 31/5/2018 είχαν εκδοθεί 112 προσκλήσεις για ένταξη έργων από Περιφέρεια, υπηρεσίες υπουργείων σε τομείς όπως Πολιτισμός, Περιβάλλον, Υγεία, Εκπαίδευση και Κοινωνική Πρόνοια, Δήμοι και νομικά τους πρόσωπα, περιφερειακές και τοπικές επαγγελματικές ενώσεις, επι-μελητήρια και κοινωνικοί φορείς, Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις κοινωνικών υπηρεσιών, Είχαν:

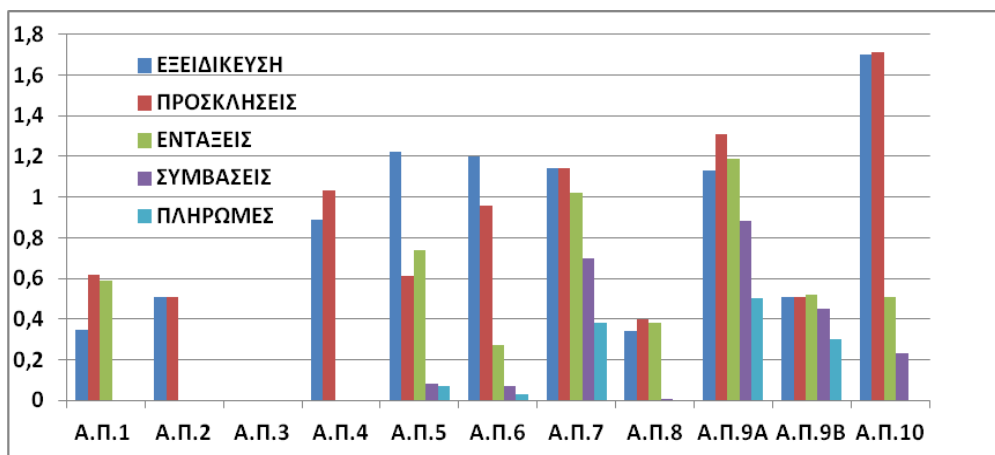
- εξειδικευτεί 76 δράσεις, με συνολικό Π/Υ 842.668.815 € (88,9% του Προγράμματος)
- εκδοθεί προσκλήσεις με συνολικό Π/Υ 780.207.630 € (82,3% του Προγράμματος)
- ενταχθεί 248 πράξεις με συνολικό Π/Υ 587.280.587€ (75,3% του Προγράμματος)
- συμβασιοποιηθεί έργα με συνολικό Π/Υ 363.157.427 € (38,3% του Προγράμματος)
- απορροφηθεί 205.516.819 € (21,68% του Προγράμματος)

Αξιολόγηση της πορείας εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματος
Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας 2014-2020

Τα έργα του ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020 υλοποιούνται από 110 διαφορετικούς φορείς που ανήκουν στον ευρύτερο Δημόσιο τομέα, άλλα και σε Επαγγελματικούς φορείς και ΜΚΟ. Οι Δήμοι και οι επιχειρήσεις τους (ΔΕΥΑ, Κοινοφελείς επιχειρήσεις τους) αποτελούν τον κύριο δικαιούχο του ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020, καθώς το 46% των πράξεων του υλοποιείται από αυτούς. Τα έργα τους περιλαμβάνουν έργα ύδρευσης, την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, την ανάπτυξη εκπαιδευτικών υποδομών κ.α. Σημαντικός δικαιούχος είναι και η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας που υλοποιεί σημαντικά έργα στον τομέα της αντιπλημμυρικής προστασίας, των μεταφορών άλλα και την υποστήριξη της ίδιας της λειτουργίας και της εξειδίκευσης του Προγράμματος.

Ακολουθώς παρουσιάζεται η εξέλιξη του προγράμματος ανά ΑΠ και βασικό στάδιο υλοποίησης.

Εικόνα 1: Ποσοτικά στοιχεία της πορείας υλοποίησης του ΕΠ ΠΚΜ ανά άξονα προτεραιότητας στις 31/05/2018.

Σε κάθε άξονα η τιμή 1 ισούται με τον προϋπολογισμό του ΑΠ - στις στήλες παρουσιάζεται το % του προϋπολογισμού που είχε εξειδικευτεί, προκηρυχτεί μέσω προσκλήσεων, ενταχθεί ως προϋπολογισμός εγκεκριμένων πράξεων έργων και τέλος πληρωθεί στους φορείς υλοποίησης.

Η κατάσταση από ΑΠ σε ΑΠ παρουσιάζει διαφοροποιήσεις με τους Άξονες 01, 02, 03, 04 και 08 να εμφανίζουν μηδενικές συμβάσεις και πληρωμές, τους 07 και 9Α να έχουν ολοκληρώσει τα στάδια ένταξης έργων και μαζί με τους Άξονες 04, 05, 06, 10 να εμφανίζουν ολοκληρωμένη εξειδίκευση. Το πρόγραμμα μπορεί να διαχωριστεί σε τρία διακριτά τμήματα:

- Το εμπροσθοβαρές, που αποτελείται κυρίως από τα «phasing έργα», που είχαν ξεκινήσει πριν το 2015 και είτε ολόκληρα, είτε τμήματα τους μεταφέρθηκαν στο Πρόγραμμα. Οι πράξεις αυτές δεν αντιμετώπισαν ιδιαίτερα προβλήματα σε σχέση με την προσαρμογή τους στο νέο θεσμικό πλαίσιο.
- Το τμήμα που υλοποιείται με σταθερό ρυθμό. Το αποτελούν κατά κύριο λόγο έργα του ΕΚΤ που υλοποιούνται ως ετήσιες επεκτάσεις παγιωμένων δράσεων και δομών.
- Το τμήμα που παρουσιάζει μικρή ενεργοποίηση και ελάχιστη υλοποίηση. Περιλαμβάνει το σύνολο της πολιτικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση, τον ΑΠ 04, αρκετές δράσεις του ΑΠ 06 (φυσικό περιβάλλον) και «νέους» τομείς κοινωνικής πολιτικής που αφορούν δράσεις υγείας (ΤΟΜΥ), μειονεκτικές ομάδες (Ρομά, μετανάστες), με δυσκολίες εκκίνησης λόγω αργοποριών στην εξειδίκευση των κεντρικών πολιτικών, μη ύπαρξη δομών και στελέχωσης των δικαιούχων.

Αρνητικά ως προς την υλοποίηση έχουν επιδράσει καθυστερήσεις στο επίπεδο των τομεακών πολιτικών και κυρίως η αδυναμία έγκαιρης εκπλήρωσης των αιρεσιμοτήτων (απόκλιση από τις ορισμένες στο ΕΣΠΑ 2014-20 ημερομηνίες σε ορισμένες περιπτώσεις πάνω από 24 μήνες). Το σύνολο των ζητημάτων αυτών αντιμετωπίζονταν κεντρικά και ήταν υπεράνω των δυνατοτήτων της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης και της

Περιφέρειας, η παρέμβαση των οποίων υπήρξε (μέχρι στιγμής) σε κάθε περίπτωση άμεση. Το ΕΠ θα βρεθεί στο άμεσο χρονικό διάστημα σε κρίσιμη καμπή. Καθώς η δυναμική του πρώτου τμήματος έργων θα αρχίσει να εξαντλείται, η ροή της υλοποίησης πρέπει να ενισχυθεί με ένταξη πράξεων σε δράσεις που ως σήμερα παρουσιάζουν μηδενική ή ελάχιστη επίτευξη. Από πλευράς Διαχείρισης του Προγράμματος υπάρχει η κατάλληλη προετοιμασία και προσμονή, καθώς ο ρυθμός έκδοσης προσκλήσεων έχει υπερδιπλασιαστεί στο β' εξάμηνο του 2017 και κυρίως στο πρώτο πεντάμηνο του 2018. Προκειμένου η υλοποίηση να παραμείνει σε ασφαλή επίπεδα πρέπει να δοθεί βάρος σε τρεις κύριες παραμέτρους:

1. Ενεργοποίηση των έργων κρατικών ενισχύσεων, που αντιπροσωπεύουν 15% του Π/Υ του ΕΠ και περιέχουν υποέργα με σχετικά μικρό χρόνο υλοποίησης,
2. Επιτάχυνση των έργων και σταθεροποίηση των ροών πληρωμών των Ειδικών Στόχων που έχουν επηρεαστεί καίρια από την αλλαγή του θεσμικού πλαισίου για τις Δημόσιες Συμβάσεις, και που αντιπροσωπεύουν περίπου 12% του Π.Υ.
3. Εκκίνηση της υλοποίησης των Στρατηγικών Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, όχι μόνο λόγω της χρηματοδοτικής βαρύτητας τους στο ΕΠ, αλλά κυρίως λόγω της μόχλευσης που μπορούν να επιφέρουν σε διαφορετικές Επενδυτικές Προτεραιότητες.

Πόσο αποδοτικό είναι μέχρι στιγμής το ΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας 2014-2020;

Η εξέταση της αποδοτικότητας του μηχανισμού διαχείρισης εστίασε στην αξιολόγηση των διαδικασιών του κύκλου ένταξης έργων που περιλαμβάνει εξειδίκευση δράσεων, προκήρυξη προσκλήσεων, υποστήριξη φορέων στην κατάθεση προτάσεων, υποβολή και αξιολόγησης των προτάσεων και ένταξη των έργων. Η διερεύνηση περιελάμβανε την εξέταση των στοιχείων των προσκλήσεων (ημερομηνίες, στατιστικά συμμετοχής κ.α.) και συνεντεύξεων με τα αρμόδια στελέχη της ΕΥΔ ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020. Συνολικά διαπιστώθηκε υψηλή ετοιμότητα από πλευράς ΕΥΔ, άμεση ενεργοποίηση προσκλήσεων και εκ των προτέρων προεργασία κάθε φορά με στόχο την εξοικονόμηση χρόνου. Οι όροι και τα κριτήρια επιλεξιμότητας θεωρούνται ικανοποιητικά. Προβλήματα εντοπίστηκαν στην περίπτωση των έργων προστασίας διάβρωσης ακτών, που οφείλονται στις απαιτητικές και χρονοβόρες διαδικασίες ωρίμανσης των έργων. Σε ορισμένες περιπτώσεις το πρόγραμμα προσαρμόστηκε στις απαιτήσεις υψηλής ζήτησης, αυξάνοντας τον προϋπολογισμό των προσκλήσεων προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός των εντασσόμενων έργων: η πρακτική αυτή αναμένεται να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα του. Η κατανομή που προκύπτει από τέτοιες διαφοροποιήσεις δεν επηρεάζει τη στοχοθεσία και τη Λογική της Παρέμβασης του Προγράμματος.

Τι είναι το Πλαίσιο Επιδόσεων και πως αναμένεται να επιτευχθεί;

Το «πλαίσιο επιδόσεων» και το «αποθεματικό επίδοσης» έχουν συμπεριληφθεί ως υποχρεωτικά στοιχεία στα προγράμματα για να εξασφαλιστεί ότι τα προγράμματα διατηρούνται εντός τροχιάς και ότι η πρόοδος τους μπορεί να μετρηθεί επαρκώς. Το «πλαίσιο επίδοσης» ορίζει τα ενδιάμεσα ορόσημα και τους τελικούς στόχους σε επίπεδο κάθε ΑΠ, που πρέπει να επιτευχθούν έως το τέλος του 2018 και του 2023 αντίστοιχα. Η πρόοδος στην επίτευξη ορόσημων και στόχων παρακολουθείται με βάση τέσσερις κατηγορίες δεικτών: οικονομικούς δείκτες, δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων και τα βασικά βήματα υλοποίησης. Το Πλαίσιο Επιδόσεων του ΕΠ περιλαμβάνει συνολικά δείκτες για το 50% του προϋπολογισμού κάθε ΑΠ: 16 δείκτες εκροών, 3 Βασικά στάδια υλοποίησης (ΒΣΥ), 11 οικονομικούς δείκτες (ένα σε κάθε άξονα).

Το 2019 αποτελεί έτος ελέγχου του Πλαισίου Επίδοσης και συγκεκριμένα ελέγχεται η επίτευξη των Οροσήμων που έχουν δηλωθεί ότι θα έχουν εκπληρωθεί επιτυχώς ως τις 31/12/2018. Η επιτυχής εκπλήρωση των οροσήμων το 2018 συνεπάγεται δυνατότητα χρήσης του αποθεματικού απόδοσης του ΑΠ, δηλαδή ενός επιπλέον 6,25% χρηματοδοτικών πόρων. Στις περιπτώσεις μη επίτευξης των στόχων, οι

πόροι παραμένουν στο Πρόγραμμα αλλά μεταφέρονται σε ΑΠ που παρουσιάζουν μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα.

Σύμφωνα με τα ως τώρα δεδομένα, την εκτίμηση από τις αναμενόμενες εκροές των έργων που υλοποιούνται ήδη, τον χρονικό προγραμματισμό για ένταξη και υλοποίηση νέων έργων και το εκφρασμένο ενδιαφέρον φορέων και δικαιούχων, το 2023 οι εκροές του ΕΠ θα υπερκαλύψουν τους στόχους που είχαν τεθεί στους περισσότερους τομείς, πλην αυτών που σχετίζονται με τις κρατικές ενισχύσεις σε επιχειρήσεις λόγω των καθυστερήσεων σε κεντρικό επίπεδο που έχουν ήδη αναφερθεί. Ωστόσο, ακόμα και σε αυτές τις περιπτώσεις το ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020 δεν πρόκειται συνολικά να έχει απώλεια πόρων και θα υπάρξει μόνο μια ανακατανομή του αποθεματικού προς τομείς με υψηλή επίτευξη.

Παραμένει επίκαιρο το ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020; Τι χρειάζεται να βελτιωθεί;

Ο Σχεδιασμός του προγράμματος βασίζεται στην Λογική της Παρέμβασης, δηλαδή στην λογική διασύνδεση αναγκών – δράσεων- εκροών και αποτελεσμάτων. Η αξιολόγηση της Λογικής της Παρέμβασης περιλάμβανε την επικαιροποίηση των στοιχείων της ανάλυσης και την εξέταση της σχετικής μεταβολής μεταξύ 2014-2018. Η διερεύνηση των αναγκών και προοπτικών δείχνει ότι η στρατηγική του ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020 εξακολουθεί να είναι επίκαιρη, συνεπής και συνεκτική. Είναι συμβατή και ανταποκρίνεται πλήρως στις επιδιώξεις νεότερων πολιτικών και στρατηγικών εθνικού / περιφερειακού επιπέδου. Οι μεταβολές των αναγκών αλλά και η επιμονή κάποιων κοινωνικο-οικονομικών φαινομένων προκαλούν οριακά ανάγκες μετατόπισης πόρων από τον τομέα της βιώσιμης ανάπτυξης σε αυτό της ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς. Η μετακίνηση αυτή είναι αναγκαία κυρίως για λόγους αποδοτικότητας του Προγράμματος παρά για λόγους βελτίωσης των αποτελεσμάτων του.

Η Πρόταση Αναθεώρησης περιλαμβάνει τις κατά τον αξιολογητή ενδεδειγμένες ενέργειες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που επισημάνθηκαν στις προηγούμενες Ενότητες της Αξιολόγησης και αφορούν στην πορεία υλοποίησης, στο πλαίσιο επίδοσης, στην αποδοτικότητα, στη συνοχή και συνάφεια της ΑτΠ. Οι προτάσεις αυτές είναι:

- Η κατάργηση ενός Ειδικού Στόχου.
- Η κατάργηση / αλλαγή 3 δεικτών αποτελέσματος καθώς και προσαρμογή της μεθοδολογίας μέτρησης ενός ακόμα, σε επίπεδο χώρας και όχι περιφέρειας.
- Η αναθεώρηση των αναμενόμενων τιμών αποτελεσμάτων σε 6 Ειδικούς Στόχους.

Θα υπάρξει άλλη αξιολόγηση του ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020;

Ο κύκλος του Προγράμματος από την έμπνευση του ως την ολοκλήρωση και τον απολογισμό του περιλαμβάνει αρκετές ακόμα αξιολογήσεις, οι οποίες η κάθε μία έχουν την δική τους σκοπιμότητα.

Η τελική ενότητα της παρούσας πρώτης αξιολόγησης αναφέρεται στην Προετοιμασία των Αξιολογήσεων Επιπτώσεων του Προγράμματος που θα εκπονηθούν μετά το 2021 ως το τέλος της περιόδου. Οι Αξιολογήσεις των Επιπτώσεων ή Αξιολογήσεις Αντίκτυπου (Impact Evaluation - AE) εξετάζουν τις μακροχρόνιες και μόνιμες αλλαγές που επιφέρει ένα πρόγραμμα και οι παρεμβάσεις του, στο κοινωνικοοικονομικό και περιβαλλοντικό σύστημα που εφαρμόζεται. Εστιάζουν δηλαδή στην ερμηνεία του αντίκτυπου που έχει μια αναπτυξιακή παρέμβαση στην περιοχή εφαρμογή της.

Στόχος της προετοιμασίας είναι ο προσδιορισμός της διαθεσιμότητας των δεδομένων που θα απαιτηθούν για αυτές τις μελλοντικές αξιολογήσεις. Η διερεύνηση δείχνει ότι οι επιπτώσεις του ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020 θα

Αξιολόγηση της πορείας εφαρμογής του Επιχειρησιακού Προγράμματος
Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας 2014-2020

είναι πολυεπίπεδες και πολυσύνθετες, καθώς ορισμένα αποτελέσματα αναμένεται να συνεργήσουν αλλά και να προκαλέσουν περαιτέρω δευτερογενή αποτελέσματα. Η προετοιμασία των Αξιολογήσεων Επιπτώσεων περιλαμβάνει επίσης την ανάπτυξη προτάσεων μεθοδολογίας για την εκτίμηση (ποσοτική ή/και ποιοτική) της συμβολής του ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020 στους δείκτες αποτελεσμάτων του Προγράμματος και για την εξειδίκευση των περιεχομένων (διαμόρφωση αξιολογητικών ερωτημάτων) για τις προτεινόμενες από το Σχέδιο Αξιολόγησης του ΕΠ ΠΚΜ 2014-2020 Αξιολογήσεις Επιπτώσεων.